

KIS-769 – Intentadusted an nevezc'herioù

(PK da GE – 21 08 02)

Ur gudenn hon eus alies evit komz a-zivout testennoù eo ar c'heriaoueg o tennañ d'ar *comique* ; penaos lavarout *un auteur comique*, evit kregiñ¹ ? Pa glasker er geriadurioù, e kaver gerioù evel *flemm*, *goaperezh*, *godiserezh*, h.a., lakaet da glotañ un tammig gant forzh petra. Skouerioù : Gl. *satire*, Br. *flemmgan* ; Gl. *pamphlet*, Br. *flemmskrid* ; Gl. *sarcasme*, Br. *goaperezh c'hwerv*, *flemm* ; Gl. *ironie*, Br. *goap*, *godis* ; Gl. *raillerie*, Br. *goaperezh*, *godiserezh*...²

Ne ouzer ket eus petra e komzer. Ezhomm hon eus eus ur reizhiad stabil hag arlivus a ve tu da ober dave dezhi, hag a ve intentadus gant an holl.

(GE da PK – 25 08 02)

A-du ganit : ezhomm zo eus ur reizhiad stabil a dermenoù, arlivioù paot ha resis etrezo, war an holl dachennoù, an arz hag al lennegezh en o zouez. Ouzhpennañ a rez : intentadus gant an holl. Kement-se zo un afer all. Daou zoare zo evit ur ger brezhonek da vezañ digunvez d'ur brezhoneger : peogwir ez eo dianav an dra d'an den, peogwir ez eo boas an den da gaout meiz eus an dra dre ar galleg. Moarvat ne c'haller ket kaout meiz eus un dra hep piaouañ ur ger ouzh e envel, met ar ger drezañ e unan ne ro ket meiz eus an dra hep skoazell ar gedvuhez hag ar gerioù all. Luniadoù boutin zo d'an holl sevenadurioù hag e se reizhiad gerioù ur yezh zo keñveriadus gant reizhiadoù gerioù ar yezhoù all. E se ne c'haller ket sevel gerioù brezhonek hep teurel ur sell war ar yezhoù all, teurel ur sell hepken avat ha n'eo ket diazezañ. A-du ganit evit loc'hañ diouzh ar c'healioù dec'heriet gant termenoù allyezh, o welout avat dirazomp tri hent bezus :

a) kealioù damheñvelster a gaver dec'heriet e mare pe vare eus istor ar brezhonegoù : Br. *dejan*, *goaperezh*, *godiserezh*, *goge* a vez(e) arveret en hevelep sterva gant an damheñvelsterioù Gl. *moquerie*, *raillerie*, h.a. Ar geriadurioù a laka

---

¹ Sl. KIS-770, La-15, pp. 247-249.

² Sl. KIS-771, La-15, pp. 250-255.

keñver ha keñver an termenou brezhonek ha gallek, pezh na dalvez ket ez int kevatal ; talvoudoù ar gerioù brezhonek zo talvoudoù ur gedvuhez, talvoudoù ar gerioù gallek zo talvoudoù ur gedvuhez all ; rediet omp, dre ma n'eus ket a gedvuhez vrezhonek hiziv, da harpañ war ar gerioù gallek evit reiñ buhez d'ar gerioù brezhonek, gant ar mennoz avat e tiwano ouzh ar re-mañ talvoudoù dibarek evel ma tiwane pa vezent lodek en ur gedvuhez (kudenn loskus hiziv evidomp eo gouzout e pep degouezh betek pelec'h plakañ ouzh ur yezh all) ;

b) kealioù 'zo a ya ken dibarek en ur gevredigezh, a zo ken naouus d'ur sevenadur, ma chom warno o anvad orin pa vezont degemeret gant ar sevenadurioù all, da skouer an *humour* saoz, ar *Witz* alaman, ar *gauloiserie* gall (evel just, en ul lavar boutin e c'haller atav reiñ d'an termenou-se damgevatalioù brezhonek : *mousfent*, *bourd*, *skoempach*, met en ur prezeg resis e ve diaes tremen hep adkemer an termenou en o furm allyezh) ;

c) en egin a sevenadur ez eo an hini a zougomp, e kreiz an tennderioù niverus ha liesseurt ma vevomp ez eskor kealioù na gaver nag en tremened brezhon nag er sevenadurioù all : diflukañ a ra war un dro an dra hag ar ger — ma ne vije ket eus an hent c) ne dalvezje ket da galz tra ar pezh a reomp hag e vije ac'hanomp ur rann eus ar Mouvement breton (termen hemañ a rumm ar geriennoù antroadus !), a zianavez an hent c), gwazh, en deus erez ouzh ar re en pleustr. Marteze e roan da 'z pomm “intentadus gant an holl” ur ster na lakaez ket ennañ, met en doare m'en komprenan n'en degemeran ket. Perak skuizhañ evit tud na vint ket chalet da intent pe o deus divizet na intent ? Kevredig brezhonegerion ar Mouvement Breton zo a-dreñv dit. Da gevredig te zo dirazout, ur c'hevredig da zont eo ha da zont drezout.

Un doare all zo da gompren ar bomm “gerioù intentadus gant an holl” : nevezc'herioù na vent ket hep liamm gant ar gerioù arveret en ur c'hevredig lavaret (evel just ez ambredan ur gwir gevredig ha n'eo ket brizhkevredig al luskadoù a anavezomp). “Komz” a ra ur ger pe ne ra ket. Evit ma ve aesoc'h dezhañ “komz” ez eo gwell ma ve parzhioù anezhañ anavezet endeo — eleze gwriennet er yezherion (pezh a lavaran : bezant en o dierouez). An nevezc'herioù o deus ezhomm amzer evit gwriennañ, evit paouez a vezañ digunvez, nemet e rankomp ni mont buan. Unan eus an nevezc'herioù kentañ a savis eo *reizhiad* ; ur forjadenn deskard eo ha moarvat n'en savjen ket hiziv. Koulskoude ez eo tremenet er yezh voutin ha degemeret eo bet gant un darn vat eus al luskadoù brezhonek. Aes eo da zistagañ, un neuz vrezhonek boas zo dezhañ, anavezet mat eo an elfennoù *reizh* hag *-iad*. O vont tostoc'h avat, e verzher en deus ster *reizhiad* nebeut da welout gant ster *reizh* — ne asantfen mui hiziv d'ul lamm ken bras etre ster ar gedrann ha ster ar ger disoc'h. Arabat hegasiñ al lenner gant gerioù

dibosupl, met n'eo ket yac'hus klask e lorbiñ gant gerioù aes da zegemer ha se diwar goust o gouested da gaout perzh en devezout hag er vuhez krouiñ.